GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nᴿ. 214. *Joi 26 Septemvre (8 Octomvre).* **1885.**

Braşovŭ, 25 Septemvre 1885.

„Anulŭ trece, altulŭ vine, — şi congresŭ nu se mai ţine“. — Aşa ar trebui sĕ fiă schimbatŭ cânteculŭ poporalŭ, spre a da espresiune miserabilei situaţiunĭ în care se află aḍĭ causele nóstre bisericescĭ, mai vêrtosŭ din vina nóstră.

Amŭ aşteptatŭ cu multă răbdare sĕ vedemŭ ce se va face de către cei ce au sĕ rĕspundă inaintea naţiunei şi a lui Dumneḍeu pentru pacea şi mulţumirea în sinulŭ bisericei române greco-orientale din Transilvania şi Ungaria, ca sĕ fiă érăşi pusŭ în mişcare aparatulŭ constituţionalŭ alŭ bisericei, care de unŭ timpŭ încóce nu a funcţionatŭ cum se cuvine; amŭ aşteptatŭ sĕ vedemŭ, décă cei ce ne-au asiguratŭ că în Octomvre anulŭ curentŭ se va întruni congresulŭ naţionalŭ bisericescŭ alŭ Românilor gr. or. au vorbitŭ sincerŭ către noi, ori că au esprimatŭ numai o dorinţă generală fără ca sĕ 'şĭ dea silinţă din parte-le a o şi realisá.

Ne-amŭ impusŭ ăcéstă aşteptare cu atâtŭ mai vêrtosŭ cu câtŭ ni s'a făcutŭ imputarea nu de multŭ, chiar din partea unui bărbatŭ care trece de înţeleptŭ şi cu influinţă în cele bisericescĭ-naţionale, că amŭ „compromite“ interesele bisericei prin aceea, că amŭ combate atitudinea pasivă neesplicabilă a capului Metropoliei române gr. or.

Acum însĕ, când numai 120 de óre ne mai despartŭ de ḍiua, în care avea sĕ se întrunéscă congresulŭ, amânatŭ încă de astă tómnă, nu mai putemŭ tăcé şi décă vomŭ vorbi suntemŭ convinşĭ, că nimenĭ nu va fi în stare a ḍice, că amŭ voitŭ sĕ „compromitemŭ“ interesele bisericei.

Suntŭ destui, cari compromitŭ, în modŭ directŭ séu indirectŭ, aceste interese, nu mai e nevoe sĕ-i îmbrâncimŭ şi noi, şi în rêndulŭ ântâiu ni se pare că trebue sĕ punemŭ pe aceia cari datorĭ erau a convoca congresulŭ încă la 1 (13) Octomvre 1884 şi nu l'au convocatŭ nicĭ până astăḍĭ când scriemŭ: 25 Septemvre 1885.

Cuteza-vorŭ óre aceştĭ prea sânţiţĭ şi prea luminaţĭ Domnĭ a ne insinuá din nou, că comitemŭ o imprudenţă séu chiarŭ o crimă în potriva intereselorŭ bisericei, când ne luămŭ voia a-i întreba: care este causa, că nicĭ acum nu se póte întrunì congresulŭ naţionalŭ-bisericescŭ alŭ Românilorŭ gr. orientalĭ?

In anulŭ trecutŭ s'a pretestatŭ serbarea centenarului lui Horia spre a justificá amânarea congresului, ér în cele din urmă s'a doveditŭ că nu s'au făcutŭ „lucrările pregătitóre.“ S'a adusŭ anume unŭ secretarŭ capabilŭ la Metropoliă, ca sĕ cureţe loculŭ de restanţe, unŭ fruntaşŭ mirénŭ alŭ bisericei însărcinatŭ cu controlulŭ asupra acestorŭ lucrărĭ a tăbărîtŭ de repeţite orĭ la Metropoliă în Sibiiu şi a inteţitŭ resolvarea actelorŭ restante. Tóte mĕsurile s'au luatŭ aşadér, unŭ anŭ a trecutŭ la mijlocŭ, puteu sĕ fiă bine pregătite actele ce veneu a fi aşternute congresului. De ce cu tóte aceste nu s'a convocatŭ congresulŭ nicĭ pe ḍiua de 1 (13) Octomvre 1885?

Ni se asignră, că ministrulŭ de culte şi instrucţiune Trefort s'ar fi pronunţatŭ către unŭ deputatŭ românŭ că „aşteptă dela patriotismulŭ Românilorŭ ca sĕ nu doréscă întrunirea congresului bisericescŭ gr. or. chiar acum în faţa evenimentelorŭ ce s'au ivitŭ.“

Ce va sĕ ḍică acésta? Ce felŭ de evenimente are în vedere ministrulŭ? Este óre uniunea bulgară, este afacerea tragi-comică cu proclamaţia „irredentistă,“ este mobilisarea armatei sêrbescĭ unŭ asemenea evenimentŭ? Nu înţelegemŭ nicidecumŭ ce au de a face aceste întêmplărĭ cu funcţiunea regulată interióră a constituţiunei bisericei române greco-orientale.

De ce congresulŭ bisericescŭ alu Sêrbilorŭ din Ungaria cu tóte evenimentele, ce s'au ivitŭ şi se ivescŭ este aḍĭ întrunitŭ şi încă compusŭ fiindŭ în maioritatea s'a precumpănitóre din elemente radicale naţionale?

Sĕ admitemŭ unŭ momentŭ că încurcându-se iţele în Orientŭ s'ar face apelŭ către Maghiarĭ, ca sĕ nu doréscă ca în faţa acestorŭ încurcăturĭ sĕ se întrunéscă dieta din Pesta. Ce ar ḍice óre suprematiştii noştrii? De sigurŭ că nu ar rĕmâné nepăsătorĭ.

De ce se mai perdemŭ dér multe cuvinte? Este clarŭ, că celŭ ce posede unŭ dreptŭ trebue să şĭ-lŭ apere şi sĕ pretindă respectarea şi validitarea lui şi décă ceĭ ce suntŭ puşĭ în fruntea bisericei nu 'şĭ împlinescŭ sânta lorŭ chiămare faţă cu ea, atuncĭ trebue sĕ 'şĭ-o împlinéscă clerulŭ şi poporulŭ adunându-se în sinóde şi arĕtândŭ ministrului, ţĕrei şi tronului care este dreptulŭ şi care dorinţa adevĕrată a Românilorŭ de confesiunea gr. or. din acestŭ statŭ.

UNIREA BULGARILORŬ.

Din Copenhaga se telegrafiază cu data 4 şi 5 Octomvre:

Impĕratulŭ rusescŭ a primitŭ deputaţiunea bulgară Sâmbătă la améḍĭ şi i-a comunicatŭ, că elŭ va încerca în înţelegere cu celelalte puterĭ semnatare ale tractatului din Berlin sĕ aducă o resolvare pacînică a cestiunei bulgare.

Administraţiunea marinei ruse a încheiatŭ de cu rêndŭ unŭ contractŭ cu o societate daneză de construcţiune de corăbii, ca sĕ construéscă mai multe crucere cuirasate iuţĭ. Societatea s'a îndatoratŭ sĕ esecute comanda în celŭ mai scurtŭ timpŭ şi din partea administraţiunei marinei ruse 'i s'a promisŭ însemnate premii, dacă va preda crucerele înainte de terminulŭ prelimi natŭ (primăvara anului 1887.)

Dela 4 Octomvre se telegrafiază din Atena:

Consiliulŭ de miniştri a hotărîtŭ mobilisarea armatei marine conchiămândŭ două classe de etate ale reservei marine. Pregătirile militare se continuă cu mare zelŭ.

Din Constantinopolŭ se telegrafiază dela 5 Octomvre:

In întrunirea de erĭ a ambasadorilorŭ, aceştia s'au înţelesŭ asupra liniamentelorŭ generale ale unui *memorandŭ*, ce se va supune mai ântêiu aprobării puterilorŭ şi apoi se va comunica oficialŭ ambelorŭ părţĭ.

Dela 5 Octomvre se telegrafiază din Viena:

Generalulŭ adjutantŭ alŭ Sultanului Kähler-paşa şi ministrulŭ turcescŭ de esterne Said-paşa au sositŭ în Viena. Said-paşa a conferitŭ aḍĭ după améḍĭ cu ministrulŭ Kalnoky.

Ministrulŭ-preşedinte românŭ Brătianu a conferitŭ aḍĭ după améḍĭ o óră cu ministrulŭ de esterne contele Kalnoky. Brătianu a plecatŭ apoi spre Bucurescĭ, cu trenulŭ cu care a plecatŭ şi Said-paşa.

Din Petersburg se telegrafiază dela 5 Octomvre:

Atitudinea periculósă a celorlalte state balcanice va face, ca puterile sĕ se mărginéscă a sancţiona unirea Bulgarilorŭ în marginile care eschidŭ o esenţială modificare a hotarîrilorŭ tractatului dela Berlin. — E posibilŭ că d. Giers, primindŭ instrucţiunĭ dela Ţarulŭ, la întórcerea sa spre Petersbung va face o a doua visită prinţului Bismarck.

Dela 5 Octomvre se telegrafiază din Sofia:

Agenţĭ secreţĭ din Serbia, sprijiniţĭ de funcţionarĭ dela graniţe, se încércă a îndupleca poporaţiunea bulgară dela graniţe la o mişcare în favórea Serbiei. S'au luatŭ aspre mĕsurĭ şi s'au comunicatŭ cabinetului sêrbŭ aceste agitaţiunĭ. — Primirea binevoitóre a deputaţiunei de către Ţarulŭ a produsŭ mare bucuriă. — Mişcarea de trupe în Bulgaria continuă în mĕsură mare. Unŭ regimentŭ bulgarŭ a primitŭ ordinŭ sĕ plece la Vidin.

Din Filipopolŭ se telegrafiază dela 5 Octomvre:

Armata bulgară este gata a întêmpina orîce evenimente. Aḍĭ au plecatŭ la graniţe alţĭ 900 de ómenĭ trupe regulate.

Din Belgrad se telegrafiază dela 5 Octomvre:

Cele mai nouĕ scirĭ din Sofia semnaléză o schimbare apropiată în atitudinea cercurilorŭ guvernamentale. Suknarov sĕ fi vorbitŭ cu hotărîre pentru o înţelegere cu Serbia, sĕ se fi pusŭ în perspectivă chiar a întocmi o procedere comună în contra Turciei.

Dela 5 Octomvre se telegrafiază din Varna:

Nicĭ unŭ plenipotenţiarŭ turcŭ n'a asistatŭ la întrunirea ambasadorilorŭ, care pe nedreptŭ e poreclită ‚conferinţă.‹ Mulţĭ miniştri Turcĭ regretă acum că nu s'a întreprinsŭ o acţiune militară, pentru a se restabili vechea stare de lucrurĭ în Rumelia, imediatŭ după ce s'au primitŭ scirile privitóre la revoluţia din Filipopolŭ. Generalulŭ Von der Golz-paşa, oficerŭ germanŭ fórte distinsŭ, în serviciulŭ Turciei, consultatŭ în acésta privinţă, a fostŭ de părere sĕ se ia mĕsurĭ energice. Părerea acestui generalŭ e că armata bulgară la unŭ locŭ cu miliţia rumeliotă nu se urcă decâtŭ celŭ multŭ la 20,000 ómenĭ, carĭ nu constitue o trupă europénă, ci mai multŭ nisce bande armate, carĭ ar putea fi cu înlesnire doborîţĭ de o armată regulată.

Din Constantinopolŭ se telegrafiază dela 6 Octomvre.

Nu se scie dacă, cu tóte greutăţile situaţiei, Turcia nu va fi silită la urma urmelorŭ sĕ tragă spada. Intr'unŭ casŭ séu în altulŭ Turcia va trebui sĕ ajungă la acésta; dacă rĕcunósce unirea celorŭ două Bulgarii, ea va trebui sĕ între în luptă cu Grecii şi cu Sêrbii. De aceea miniştrii suntŭ de părere sĕ restabiléscă *status quo* în Bulgaria, pentru a se potoli veleităţile de mărire ale celorŭ două regate. Turcia are decĭ mai multŭ interesŭ

d'a restabili vechea stare de lucrurĭ cu séu fără consimțĕmêntulŭ puteriloră. Câte-va trupe de reservă au mai fostŭ trimise la frontiera rumeliotă.

Huiduirea Banului croatŭ.

Afacerea actelorŭ camerale era cu neputință sĕ nu provóce furtunĭ în dieta croată. Se scie că baronul Zivcovicĭ, care făcea mai nainte parte din maioritatea guvernamentală, în urma estrădării actelorŭ camerale de către Banulŭ Khuen Hedervary guvernului ungurescŭ, a eșitŭ din maioritate trecêndŭ în oposiția. Gravaminele lui Zivcovicĭ în contra guvernului ungurescŭ suntŭ cunoscute.

In ședința dela 5 Octomvre a dietei, br. Zivcovicĭ a debutatŭ ânteiașĭ dată ca oratorŭ oposiționalŭ dicêndŭ, că Banulŭ în necunoscința — de scusatŭ — a importanței acțiunei sale a predatŭ Ungariei actele camerale. Acésta a făcutŭ pe Banulŭ sĕ rĕspundă, ceea ce deslânțuĭ temuta furtună în contră'i și dete oposițiunei ansă d'a se înverșuna într'unŭ modŭ cum nu se póte descrie. Contele Khuen a disŭ că *țéra*, Croația, *nu poseda cu bună credință actele.* Acéstă esprimare aprinse oposițiunea. David *Starcevicĭ* strigă: »Rebelulŭ vatămă națiunea și pe regele! Rușine sĕ vĕ fiă cu unŭ astfelŭ de Banŭ!« (Mare larmă. Președintele sună.) *Starcevicĭ, Grzanicĭ* și *Kumicicĭ* sarŭ în susŭ amenințândŭ cu pumnii pe Banulŭ și strigândŭ: „Țéra nóstră este onestă, dér noi suntemŭ jăfuițĭ; asta'i nelealŭ! Regele ne-a predatŭ nouĕ actele; asta'i o lesă-maiestate!« — *Kamenar* (către președinte): »Dojeniți pe acestŭ omŭ« (pe Banulŭ“! — După ce clopoțelulŭ președintelui a făcutŭ puțină liniște, președintele propune *eschiderea* lui David Starcevicĭ pe 40 de ședințe. — *Kamenar*: »Pentru numele Domnului, nu întărîtațĭ poporulŭ, care și așa e destulŭ de iritatŭ.« Banulŭ vrea sĕ vorbéscă mai departe, oposițiunea nu-lŭ lasă. Sĕ-șĭ revóce espresiunea, a vătămatŭ pe regele și națiunea. Intréga stânga se ridică: »Nu vremŭ sĕ-lŭ audimŭ! Sĕ revóce! nimicŭ nu posedămŭ în modŭ nelegalŭ, sunteți tâlharĭ carĭ ne luațĭ ce e alŭ nostru!“ — *Kumicicĭ*: »Elŭ dice că prințulŭ Windischgrätz, *Alter ego* alŭ regelui, e o sdranță.« Clopotulŭ președintelui încércă îndadarŭ sĕ potoléscă larma cea nespusŭ de mare. Atuncĭ se aude strigândŭ: »Afară cu elŭ! Nu e demnŭ sĕ ocupe loculŭ de Banŭ.“ Contele Khuen, vĕdêndŭ că nu-șĭ póte continua vorbirea, părăsesce loculŭ ca sĕ se ducă din sală în odaia laterală a clubului. Dér acum furtuna își ajunge culmea. Starcevicĭ împinge din bancă pe Grzanicĭ, care ședea înaintea lui, și pe când Banulŭ trecea pe dinaintea stângei, câțiva deputațĭ ai acesteia se aruncă asupra lui; în acelașĭ timpŭ sarŭ și câțiva deputațĭ din maioritate sĕ apere pe Banulŭ. Se desfășură o scenă ce nu se póte descrie. Intr'unŭ sgomotŭ asurditorŭ, deputații se împingŭ, se lovescŭ cu mânile și cu piciórele. Dela masa raportorilorŭ (diarelorŭ) nu se mai aude nimicŭ, dér se vede în unghiulŭ salei de lângă odaia clubului o încăerare. Crnkovicĭ părăsesce sala de ședințe și chiamă gendarmii, carĭ apărură cu armele albe, dér la strigătulŭ lui Starcevicĭ: „Inchidețĭ pe Banulŭ, care a vătămatŭ națiunea și pe regele!« eșiră afară. După ce fù scosŭ Banulŭ din sală, oposițiunea fù cuprinsă de o nespusă bucuriă. *Kumicicĭ*, întorcêndu-se spre galeriă, strigă: »Poporule, hoțulŭ e aruncatŭ afară!« In sală se formézá grupurĭ. Cei duoi conțĭ Pejacsevich caută sĕ liniștéscă pe deputațĭ; în fine larma încetézá. Președintele Hrvat se întórce érășĭ la loculŭ sĕu și propune eschiderea lui *Starcevicĭ, Grzanicĭ, Kumicicĭ, Pavlovicĭ* și *Valusnigg* pe câte 60 și *Kamenar* pe 40 ședințe; votarea sĕ se facă a doua di. Din nou larmă și protestărĭ.

Președintele declară mai departe, că în contra unorŭ deputațĭ se va face arĕtare judiciară-criminală. Președintele ridică ședința. Banulŭ e însoțitŭ de câțĭ-va deputațĭ din maioritate în edificiulŭ Banilorŭ. Procurorulŭ generalŭ Radkoczay și procurorulŭ Bledschneider fură imediatŭ primițĭ de Banulŭ. E vorba sĕ se ia aprige mĕsurĭ.

Intréga oposițiune hotărî, ca în ședința viitóre sĕ se facă propunerea d'a se trimite regelui o adresă, în care sĕ se acuse contele Khuen-Hedervary, că a ofensatŭ pe Maiestatea Sa în persóna *Alter ego*-ului (Windischgrätz), că a călcatŭ tradițiunile Banilorŭ croațĭ și a ofensatŭ adêncŭ națiunea, învinovățind'o de posesiune cu rea credință.

SCIRILE DILEI.

Consilierulŭ ministerialŭ Jekelfalussy, despre care se că întreprinde călĕtoria în Ardealŭ în afacerea proclamației „irredente«, se află în Brașovŭ, ca se inspecteze, cum se vorbesce, gendarmaria.

—0—

In tipografia societății pe acții din Sibiiu, în care se tipăresce »Tribuna«, s'a făcutŭ la 5 Octomvre după amédĭ o perchisițiune de către procurorulŭ din Sibiu și o comisiune judicară, sprijinițĭ de poliția locală, la cererea tribunalului Têrgu-Mureșului. Organele autorității au întratŭ în tipografiă deodată prin douĕ părțĭ. Compararea literilorŭ tipografiei cu ale manifestului „irredentei române« n'a datŭ nicĭ o bănuială că ar esista vr'o legătură. De asemenea nu s'au găsitŭ nicĭ o scriere bănuitóre.

—0—

Junimea universitară maghiară din Clușiu a serbatŭ erĭ în 6 Octomvre n. printr'unŭ serviciu divinŭ aniversarea esecutarii așa numițilorŭ martirĭ dela Aradŭ. Altora însă nu li se permite, ba se consideră ca crimă a 'și serba martirii. Asta în Ungaria se numesce *dreptate și egalitate!*

—0—

O istoriă misterióśă istorisesce »Kolozsv. Közl.« sub titlulŭ »Dr. C Güttler, docentŭ la universitatea din München.« Acestŭ amicŭ alŭ artei sĕ fi fostŭ încunosciințatŭ, că unŭ tablou de valóre de Corregio ar fi ajunsŭ din Italia în Ardealŭ în posesiunea unei familii, care de multŭ timpŭ s'a aședatŭ în valea Someșiului rece. Capulŭ familiei muri aci și lăsă tabloulŭ prin testamentŭ micei bisericĭ catolice din valea Rĕcătinului. Coloniștii italienĭ s'au românisatŭ d'atuncĭ și numai cei mai bĕtrânĭ mai vorbescŭ italienesce. Intre acestia este și morarulŭ și îngrijitorulŭ bisericei. Profesorulŭ Güther se presentévă la acésta, merse în biserică și vĕdŭ tabloulŭ care înfățișază »Zămislirea Mariei«. Elŭ hotărî sĕ'lŭ cumpere, dar cei ce'lŭ însoțiau îi spuseră că nu merge așa ușorŭ. A doua di însă se află, că morarulŭ vênduse tabloulŭ și că a fostŭ dusŭ la München. »Kol. Közl.« e de părere, că acestŭ actŭ e o curată hoțiă și provócă autoritatea supremă bisericéscă sĕ facă pașii trebuincioșĭ pentru readucerea tabloului.

—0—

Pe lângă cartea d-lui G. Bou pe care, după cum spuneamŭ, ministrulŭ din Viena a aprobat'o pentru scólelele din Bucovina, adaogemŭ că, totŭ cu aprobare ministerială, de multŭ încă s'a adoptatŭ pentru liceele bucovinene *Gramatica latină* a d-lui Vărgolicĭ, profesorŭ la Universitatea din Iașĭ.

—0—

Călugărițele catolice, care dirigézá pensionatulŭ numitŭ »Notre Dame de Sion« din Iașĭ, comitŭ acte curatele de totŭ, dice „Lupta.“ Sfintele surorĭ trimise pe aicĭ „in partibus barbarorum“ ca s'aducă lumina, au unŭ curiosŭ mijlocŭ d'a se achita de creditorii lesne credĕtorĭ. Miresele lui Christos presintă creditorului o condică unde îi spune sĕ iscăléscă de primire, naturalŭ că creditorulŭ, fața cu niște capușóne albe așa de respectabile, iscălesce fără teamă. Odată ce vĕdŭ iscălitura pusă, ele închidŭ oblonulŭ de unde se ține întrevorbirea și îlŭ lasă pe nenorocitulŭ cum se dice cu buzele umflate. Dacă nenorocitulŭ reclamă la comisiă, Económa institutului îi arată sub-semnătura de primire a pacientului. S'a depusŭ o plângere la parchetŭ.

Adunarea representanței Comitatului Carașŭ-Severinŭ.

Lugoșŭ, 3 Octomvre 1885.

Pe diua de 1 Octomvre st. n. a. c. s'a fostŭ conchematŭ adunarea (congregațiunea) ordinară de tómnă a representanței Comitatului Carașŭ-Severinŭ. Ca mai tóte congregațiunile acestui Comitatŭ, așa și acésta n'a fostŭ puținŭ interesantă.

La órele 10 din di deschidêndu-se congregațiunea prin comitele supremŭ Tabaidy, se trece la ordinea dilei cetindu-se primulŭ punctŭ din programŭ care era raportulŭ semestralŭ alŭ vicecșpanului. In acestŭ raportŭ între altele se face amintire într'unŭ pasagiu, despre periclitarea siguranței și liniștei publice prin »Irredenta română.« Dar totŭ acolo viceșpanulŭ se grăbesce a asigura Congregațiunea, că până acuma nu a constatatŭ nicĭ o legătură între fauritorii proclamației și între populațiunea acestui Comitatŭ, adauge însĕ, că cercetarea se continuă și despre resultatele ei va raporta în procsima adunare.

Sfĕrșindu-se cu cetirea amintitului raportŭ alŭ viceșpanului, d-lŭ Mihaeilŭ Bеșianu (recte Bézsán) funcționarŭ, românŭ de nascere, luândŭ cuvêntulŭ în limba maghiară între altele face și următórele obiecțiunĭ cu privire la presupusa »Irredentă română:«

»Irredenta română« a vătămatŭ cu provocările sale sêmțulŭ patrioticŭ alŭ Românilorŭ, carĭ nu pentru banĭ séu alte avantage, ci numai din iubire curată țînŭ la acéstă patria, pentru a căreia libertate și independență împreună cu Ungurii s'au luptatŭ, ba chiarŭ când guvernulŭ imperialŭ a sumuțatŭ grănițerii in contra Ungurilorŭ poporulŭ românŭ umĕrŭ la umĕrŭ s'a luptatŭ cu Ungurii! Adauge mai departe, „că cu scârbă și indignațiune desaprobă pasulŭ »Irredentei române« și asigură pe viceșpanulŭ Jakabfy, că póte fi sigurŭ de sprijinulŭ sĕu în căutarea criminalilorŭ irredentiștĭ.

După Beșianu, luândŭ cuvêntulŭ viceșpanulŭ Jakabfy amintesce: că și elŭ e de părere, (ce l'a reținutŭ pre d-lŭ viceșpanŭ de a nu dice convingere?) că poporulŭ românŭ e cu multŭ mai blândŭ și mai pacînicŭ, decâtŭ sĕ încercele gâturĭ cu criminalii „irredentiștĭ românĭ“ dar cu tóte acestea potŭ fi între Românii acestui Comitatŭ unii rătăcițĭ, pe carĭ îi va urmări pentru de a-i erua și da spre pedepsire justiției. — Mai bine i-amŭ sfătui d-lui viceșpanŭ, ca sĕ nu se ostenéscă îndeșertŭ, pentru că, har D-lui! sub sistemulŭ părintescŭ de astădĭ, avemŭ cu multŭ mai multe nĕcazurĭ, decâtŭ sĕ-i plesnéscă cuiva prin minte a se cugeta la așa ceva. —

După acestea sculându-se bravulŭ advocatŭ d-lŭ Coriolanŭ *Brediceanu* — carele, ca unŭ adevĕratŭ tribunŭ alŭ poporului, în totdéuna îi sare întru apĕrare, luândŭ cuvêntulŭ vorbesce astfelŭ:

»Enunciațiunea d-lui Beșianu nu m'ar fi îndemnatŭ sĕ iau cuvêntulŭ, căcĭ națiunea română nicĭ nu are lipsă, nicĭ nu e avisată la d-lŭ Beșianu ca sĕ-i spele obrasulŭ

FOILETONŬ.

Fragmente din diarulŭ lui Bartolomeu Szemere.

Naplóm. Számüzésésében irta Szemere Bertalan. (Első kötet. Pest 1869. Kiadja Ráth Mór.)

(Urmare și fine.)

Pag. 184. (Februarŭ 7—8 1853) In Milans a fostŭ revoltă, dar s'a suprimatŭ în aceeașĭ di. Pe părețĭ erau afișate proclamațiunile lui Mazzini și Kossuth, aceea destulŭ de frumósă, acésta: dictatorică, demandătóre, amenințătóre și vorbindŭ în numele Ungariei. Scurtŭ timpŭ după revoltă a urmatŭ atentatulŭ lui Libényi, l'a împunsŭ pe împĕratulŭ (Austriei) în Febr. 18. Din acésta s'a iscatŭ larmă mare în diare, și se vorbia că puterile vorŭ pretinde espulsiunea lui Kossuth și Mazzini din Anglia. Kossuth s'a spăriatŭ și voindŭ ca numele sĕu sĕ nu figureze în rĕscóla nenorocită dela Milano, a declaratŭ de falsă și apocrifă proclamațiunea edată în numele sĕu. Dar nu i-a credutŭ nimenĭ, căcĭ acelŭ opŭ purta espresŭ tipulŭ geniului sĕu. Și étă acuma sĕ scólă Mazzini și dechiară, că proclamațiunea lui Kossuth o are în autografŭ (scrisă de mâna lui K) și s'a folositŭ de ea eliminândŭ numai duoi §-i dar ne adăugêndŭ nimicŭ. Apoi cu ironiă îlŭ magulia pe Kossuth dicêndu-i că sgomotulŭ ce-lŭ facŭ diarele pentru cădere sĕ nu-lŭ supere. Și iată acuma e dată de golŭ lumii ca unulŭ, care tótă responsabilitatea a voitŭ sĕ-o arunce în capulŭ lui Mazzini. S'a înplinitŭ ce am profețitŭ, și elŭ a apărutŭ astfelŭ precum l'am descrisŭ.

Pag. 185. Dilele aceste am fostŭ la Cal. Battyany și elŭ mĭ-a istorisitŭ unŭ casŭ dela Vidinŭ. Se scie că Kossuth a fostŭ amoresatŭ în femeia lui Dehebinszky. (carea fusese soția unui căpitanŭ) Intr'o séră Kossuth i vorbesce lungŭ și în mare secretŭ, că acea femeiă s'a indatinatŭ a cădé în stare de somnambulismŭ și în asemenĭ casurĭ spune profeții surprindĕtóre. Éstmodŭ s'a întêmplatŭ că odată tredêndu-se din o lunga amorțélă, ia hârtiă și notéză visiunile sale..... Kossuth, numai unele pasage a pututŭ cetĭ de pe hârtia ce-o ținé femeia în mână, carĭ după disa lui se refereau la per sóna sa.... întregŭ numai acelŭ pasagiu l'a cetitŭ, unde se dicea că mai nu peste multŭ, în 13 Martie (dacă îșĭ aduce bine aminte.) Budapesta va fi iluminată, țera va fi liberă și ei toțĭ cu pompă regală vorŭ serba intrarea. Kossuth cu o fața îndestulită suridea la ce vedea scrisŭ. Insĕ mai târdiu, deși dicea că e secretŭ, le-a vorbitŭ tóte acestea și altora, ba a ținutŭ și cuvêntărĭ publice asigurândŭ pe basa acelora pe emigranțĭ că în luna lui Martie eră vorŭ vedé patria. Are motive, a dice asta, dar nu îi e încă permisŭ a face descoperirĭ. Emigranții în secretŭ se cugetau la marĭ evenimente europene. Precum îșĭ aduce aminte Battyany, internarea emigranțilorŭ a căduțŭ tocmai pe diua profețită. Astfelŭ de combinațiunĭ politice are Kossuth.

Pag. 190. In diarulŭ „Augsburg. allgem. Zeitung« din 14 Mai »Beilage,“ a apărutŭ articululŭ: »Barthol. v. Szemere über Kossuth,« dér nu s'a continuatŭ. Sĕ fi căpĕtatŭ unŭ avisŭ dela Viena?... E neînțelesŭ, că Austriacii nicĭ în diarele lor nu dă cuvêntulŭ acelora carĭ arŭ puté pășĭ contra lui Kossuth cu mai multă ponderositate decâtŭ scriitorii plătițĭ. Insĕ așa e. Numele lui încă și în diarele austriace are locŭ adeseorĭ, până când alŭ altora nu. Sĕ aibă Austria o astfelŭ de politică adêncă, sĕ voiască ca Kossuth sĕ fiă ducele inimicilorŭ sĕi? căcĭ elŭ de sigurŭ îi va duce la cădere? Séu că acești doi inimicĭ nu potŭ sĕ scape unulŭ de altulŭ, ca omulŭ de prăpastia de care este apucatŭ? Cu o politică liniștită, Austria de multŭ l'ar fi pututŭ înmormênta, însĕ tóte le face ca sĕ-lŭ susțină pe scenă. Décă îlŭ lăsa în 1849 sĕ fugă, acum ar ședea undeva acolo, unde e bravulŭ Ujházy; dar când privirea lumei se întorcea dela noi și dela elŭ, s'au repeditŭ asupra lui neomenesce; din copilŭ făcură unŭ uriașŭ, și pe mortulŭ l'au inviatŭ.

Pagina 191. M'am apucatŭ de opulŭ meu: de cestiunea națională; în principiu este unŭ obiectŭ ușorŭ, dér în praxă greu. In acéstă privință fiecare poporŭ este copilŭ séu femeiă; nu pricepe cuvêntulŭ seriosŭ, avêndŭ vanitatea în sine'șĭ. Scopulŭ ce aș dori sĕ-lŭ ajungŭ, ar fi ca sĕ înțelégă adevĕrulŭ fiecare rassă, căcĭ acésta ar fi calea spre împăcare. Dar décă le-ar și plăcea tuturorŭ proiectulŭ meu: cum ar putea ajunge opulŭ meu între aceia, pe carĭ îi interesésă?

Décă nu voiu grăi despre faptele Austriei, publiculŭ din țĕrĭ strĕine nu mĕ va înțelege; décă voiu grăi orĭ câtŭ de blândŭ, opului nu-i va fi permisŭ intrarea în Ungaria. Abia sperezŭ ceva resultatŭ bunŭ și grabnicŭ dela opulŭ meu; acésta e ce înfrânge puterea mea. *Acei Maghiarĭ, carĭ voiescŭ dominațiunea vechiă, vorŭ sbiera în contra,* și neînțelegândŭ motivele mele cunoscute în țĕră, încă și aceia 'mĭ vorŭ fi contrarĭ, carĭ împărtășescŭ din adênculŭ sufletului vederile mele . . . însă nona posițiune ce trebue sĕ-o ocupămŭ, este invălită cu negură dinaintea ochilorŭ lorŭ. Dar deși acestŭ opŭ îmĭ va causă din tóte părțile numaĭ neplăcerĭ, fiindŭ firmŭ con-

la țara autorității publice; ci m'a îndemnatŭ apostrofarea vicișpanului despre unii rătăciți, sub care cuvêntŭ, décă i înțelesŭ pe cei nemulțămiți, atuncĭ sciu că și la mine să gânditŭ, căcĭ m'amŭ putută convinge și până acum de dragostea d sale.“

»Da! eu sunt nemulțămitŭ și credŭ că mai bine interpretezŭ sêmțĕmintele poporului română din acestŭ Comitatŭ, când susținŭ că și acesta e nemulțămitŭ, și nu póte fi mulțămitŭ cu sistema actuală, în care tóte bunătățile vieței publice și tóte venitele statului se întrebuințéză numai pentru susținerea și întărirea elementului maghiarŭ, éră interesele și drepturile naționalităților suntŭ nesocotite, bărbații lorŭ, fără pâne, suntŭ siliți a lua lumea în capŭ.

»Cu acéstă stare a lucrurilorŭ nu putemŭ fi mulțămiți, noi înse pentru acéstă convingere a nóstră nu putemŭ fi declarați de rătăciți, nu putemŭ fi identificați cu „irredenta română«, căci nicĭ-odată nu ne-amŭ luptatŭ, decâtŭ numai cu arme legale pe têrêmŭ legalŭ. Aceia cari în nemulțămirea lorŭ, produsă prin sistema rea și stricăciósă au încercatŭ a recurge la arme nelegale — suntŭ desperați, pe cari i-i compătimimŭ și-i combatemŭ“.

»Asigurările d-lui Beșianŭ, încâtŭ suntŭ basate pe istoriă, suntŭ întemeiate, căcĭ părinții noștrii s'au luptatŭ alăturea cu Ungurii pentru patria comună, dar o scie d-lŭ Beșianŭ și toți o esperiămŭ pe fie-care ḑi, că orĭ-ce asemĕnare sĕ facemŭ, Ungurii nu ne credŭ nimicŭ, căcĭ posiția lorŭ de eschisivitate nu le iértă a ne crede, ba și au lipsĕ de acéstă necredință, ca de unŭ pretextŭ, pentru ca sĕ pótă continuá sistema lorŭ avantagiósă, éră nouĕ desastrósa.«

»Éră în privința alipirei și fidelității către tronŭ și dinastiă pe Unguri nu-i putemŭ privi de unicii ei pătitorĭ. Au dovedit'o și celelalte popóre din țéră și în deosebĭ poporulŭ română, care nu odată a documentatŭ că în privința acésta nu are lipsă de a lua invĕțătură dela nimenĭ, și poporulŭ românŭ nu a scrisŭ nicĭ va scrie vre-odată pe stégulŭ séu ceea ce au buciumatŭ ei la 1849, că adecă dinastia, care espune esistenta unui poporŭ, renunță la credința și fidelitatea lui.“

»D-lŭ vice-șpanŭ ḑice: că n'a aflatŭ legătură între »irredenta română« și „poporațiunea din acestŭ comitatŭ«. Mĕ bucurŭ de acésta și credŭ că nicĭ nu va afla, — dar stăruéscă și la mulțămirea poporului, stăruéscă la realisarea egalei îndreptățirĭ, și atuncĭ încă 'și va împlini o datorință sacră către patriă și către poporŭ și „irredentiștĭ românĭ“ în acestŭ Comitatŭ, precum n'au fostŭ precum nu suntŭ așa nicĭ nu vorŭ fi.«

Acestŭ discursŭ alŭ d-lui Brediceanu a fostŭ întêmpinatŭ din partea naționaliștilorŭ cu vii aprobărĭ și strigărĭ de »să trăiéscă«, éră din partea Maghiarilorŭ și maghiaronilorŭ cu o tăcere mormêntală, bagŭ sémă ascultândŭ cuvintele d-lui Bredicanu au recunoscutŭ adevĕrulŭ acsiomei latine care ḑice „Qui tacet, consentire videtur.“

După percurgerea celorŭ înșirate mai pertractându-se câteva puncte din programa dilei, ședin se închide, anunțându-se o a doua ședință pe ḑiua următóre, adecă pe ḑiua de 2 Octomvre st. n. a. c. Mai demnŭ de amintitŭ dintre obiectele pertractate în acéstă ḑi a fostŭ punctulŭ 13 din progrămă, care sună așa: *„Resoluțiunea ministeriului de interne privitóre la ajutorulŭ ce este a se dá comunelorŭ bisericescĭ din Lugoșŭ.*

Incă în anulŭ 1883, comunele bisericescĭ din Lugoșŭ avêndŭ în vedere subvențiunea de 1200 fl. v. a. ce se dă pe fie-care anŭ mănăstirei romano-cat. din locŭ din bugetulŭ comunei politice, s'au sêmțitŭ îndreptățite a petiționa la senatulŭ comunalŭ, ca în proporțiunea credincioșilorŭ lorŭ sĕ se bucure și școlele lorŭ confesionale de asemenea favorŭ, deórece cu toții într'o formă suntŭ încuitorii unei și aceleiașĭ comune.

Senatulŭ comunalŭ aflândŭ juste cererile comunelorŭ bisericescĭ, favorabilulŭ lorŭ decisŭ îlŭ înaintéză congregațiunei comitatense spre aprobare. Congregațiunea cu unanimitate îlŭ adoptă și îlŭ propune ministrului de culte spre aprobare. Pe basa celorŭ premerse ministrulŭ n'are nimicŭ în contră, ci aprobă și elŭ cererile îndreptățite ale comunelorŭ bisericescĭ, și în ḑiua de 1 Octomvre avea sĕ se ia acestŭ decisŭ spre sciință din partea adunărei comitatense. Dar ce sĕ vedețĭ!

D-lŭ Bézsán Mihály, românŭ de neamŭ, dér pentru interese pessonale este de multŭ trecutŭ în tabĕra adversaritorŭ noștri — după ce a vĕḑutŭ că protestulŭ sĕu însinuatŭ la ministru în acéstă privință nu a avutŭ nicĭ unŭ resultatŭ, în ședința dela 2 l. c. se scólă cu tótă puterea oratoriei sale, aducêndŭ la argumente verḑĭ și uscate, ca de pildă: »C ă d é c ă c o n f e s i u n i l e n u s u n t ă î n s t a r e a-șĭ s u s ț i n e s c ó l e l e s a l e c o n f e s i o n a l e, a t u n c ĭ î n c h i ḑ ă-l e s é u s ĕ l e d e a î n m â n a s t a t u l u i.“ Prin astfelŭ de argumente seduce pe câțiva patrioțĭ de pănura d-sale, ca Sutág inspectorŭ de scóle, Witmann fiscalulŭ călei ferate dela Reșița ș. a. și isbutescŭ a aduce acestŭ obiectŭ de nou la votare, pentru ca mai apoi pe lângă tóte argumentele aduse de vorbiitorii: Rădulescu, Tamașiu și Popețiu în meritulŭ causei, sĕ cadă la întețirea d-lui Bézsán Mihály și a mamelucilorŭ de pănura d-sale.

D-lŭ Bézsán ca fiu de preotŭ românŭ — păcatŭ de prescura care a mâncat'o — ar trebui sĕ scie cu câtŭ năcaḑŭ și trudă se susținŭ scólele nóstre confesionale și îndeosebĭ și cele lugoșene, carĭ nu au nicĭ unŭ fondŭ menitŭ spre acestŭ scopŭ. Ba n'ar trebui sĕ uite câtŭ au făcutŭ și facŭ scólele nóstre confesionale pentru conservarea limbei nóstre, mai alesŭ chiar într'unŭ timpŭ ca și celŭ de astăḑĭ, când suntemŭ pușĭ la o probă atâtŭ de grea.

Décă tóte acestea le-ar fi luatŭ în considerare d. Bézsán — cum nu a făcutŭ — sunt sigurŭ că nu ar fi fostŭ contrarŭ atâtŭ de mare scólelorŭ confesionale — după cum a arătatŭ în Congregaț. dela 2 l. c. și în locŭ sĕ se alieze cu dușmanii nostrii de mórte contra subvenționării lorŭ, din rĕsputerĭ ar fi lucratŭ cu ómenii nostri de bine pentru ajutorarea scólelorŭ nóstre, cu atâtŭ mai tare cu câtŭ aici, după ce din cassa comunală se subvenționéză claustrulŭ de fetițe rom. cath. unde fetițele nóstre, după cum amŭ vĕḑutŭ casurĭ, învață a nu sêmți românesce și a urí limba și totŭ ce e românescŭ, cererile comunelorŭ bisericescĭ din Lugoșŭ suntŭ pre deplinŭ îndreptățite.

Una ar trebui sĕ și-o noteze d-lŭ Bézsán Mihály odată pentru totdéuna și adecă: Că a crescutŭ cu prescură confesională românéscă, că s'a educatŭ și s'a făcutŭ demnŭ (funcțiunarŭ) cu pâne românéscă, apoi și astăḑĭ trăesce numai din sudóre românéscă și cŭ Dḑeu câtŭ de târḑiu osêndesce pe fiăcine care cu nevrednicia trăiesce din sudórea altuia.

Suntŭ sigurŭ că comunele bisericeĭ din Lugoșŭ — și în deosebĭ cele românescĭ carĭ formézá maioritatea locuitorilorŭ logoșenĭ și carĭ au mai mare lipsă de ajutorŭ pentru scólele lorŭ confesionale — nu vorŭ pune ad acta neîndreptățirea ce li s'a făcutŭ de adunarea comitatensă la propunerea d-lui Bézsán în ḑiua de 2 l. c., ci vorŭ protesta cu energiă în bună ințelegere, cu atâtŭ mai tare cu câtŭ suntŭ în dreptŭ și mai alesŭ după ce atâtŭ din partea congregațiunei câtŭ și din a ministrului pasulŭ lorŭ a fostŭ odată aprobatŭ. —*d.*—

---

vinsŭ că altfelŭ n'rvemŭ viitorŭ, îmĭ ținŭ de datorință a desfășura credeulŭ meu politicŭ, intêmple-se ce se va întêmpla.

Iuniu 1853. Cestiunea orientală a adusŭ întréga Europă în agitațiune; cei mai mulți ținŭ că bătaia e neevitabilă. Țarulŭ Nicolae a pășitŭ în modulŭ celŭ mai impertinentŭ contra Turciei și indirectŭ a Angliei și Franciei care suntŭ protegătorii Turcului. Face pregătirĭ grandióse de bătaiă; marina i stă gata; adună la recruțĭ și o parte a armatei sale a plecatŭ în Moldavia. Prima dată este, că Rusia stă față în față cu întrégă Europa. Dacă omulŭ acesta mai trăiesce 15 ani, séu va fi stăpânitorulŭ Europei, séu că i se va dismembra imperiulŭ. Cestiunea orientală este discutată în ḑiare din firŭ în pĕrŭ. Este curiosŭ și de observatŭ, că la începutŭ ḑiarele cele mai autorisate declarau, că Turcia nu se póte susține; și numai mai târḑiu, cânn cestiunea deveni mai practică, și-au schimbatŭ opiniunea afirmândŭ că încă de presentŭ este de lipsă susținerea Turciei, pentru echilibrulŭ Europénŭ. Ți se pare că se apropiă județulŭ din urmă. Nimenĭ nu e pe lângă Turcŭ, numai din acelŭ motivŭ nu voiescŭ încă a'lŭ nimici, căcĭ atuncĭ ar deveni prada Rusului.

Pentru mine e favorabilŭ minutulŭ. Décă a fostŭ vreodată, acuma este pregătită opiniunea publică, ca sĕ se ocupe cu cestiunea națională,*) care singură e în stare sĕ deslege cestiunea orientală spre îndestulirea tuturorŭ puterilorŭ, cu escepțiunea dóră a Rusiei și Austriei.

Dacă Turcia va înceta a esista, naturalminte acolo vorŭ forma staturĭ rassele indigene, (popórele d'acolo), orĭ ce formă de guvernare șĭ-ar alege. *Turculŭ nu lasă după sine locŭ golŭ, prin urmare străinii n'au ce cânta acolo.*

Pag. 223. Vetter (generalulŭ) îmĭ spune, că în 1852 când plecase în Italia, Kossuth a pretinsŭ dela elŭ jurĕmêntŭ în scrisŭ, că va rĕmâné credinciosŭ persónei sale și stégului sĕu. Intr'adevĕrŭ nimicŭ nu-i mai lipsesce afară de coróna, posede tóte defectele domnitorilorŭ, înnă și acela că elŭ nu ține la jurĕmêntulŭ sĕu, dér într'altŭ altora crede. Când s'a eliberatŭ din Kutahiaia și 'lŭ primiră în Anglia cu atâta pompă, toțĭ îi făceau omagii, toțĭ afară de mine, acuma unii dintr'aceia l'au părăsitŭ, ér alții îlŭ înjură ca pe omulŭ celŭ mai vanitosŭ și ambițiosŭ.

Pag. 238 (Februariu 1854). Ministrii Angliei se folosescŭ în contra Rusiei de espresiunile cele mai neciopłite și desonorătóre, ei au bucinatŭ în lume corespondința secretă dintre Țarulŭ și ministerulŭ englesŭ, în care Angliei i se recomandă împărțirea Turciei, cu delăturarea celorlalte puterĭ. Din astă causă rĕmâne Rusia isolată.

De aici încolo Szemere în cartea sa nu se ocupă nicĭ de politică, nicĭ de persóna lui Kossuth; decĭ încheiu și eu cu împărtășirile la cari m'a îndemnatŭ epistola lui Kossuth ce-a adresat'o êstêmpŭ către »Kultur-egylet“-ulŭ dela Clușiu, la care se făcu membru, trămițêndu-i o sută florinĭ, ceea ce precum sciu n'a mai făcutŭ, de când este espatriatŭ.

Septemvre 1885. *Rotuna.*

*) Ce bine se nimerescŭ acestea la timpulŭ de fața.

VISITAȚIUNE CANONICA.

Petroșenĭ, 1 Octomvre 1885.

Domnule Redactorŭ! Ḑilele de 25 și 26 Septemvre st. n. au fostŭ adevĕrate ḑile de bucuriă pentru poporulŭ românŭ din colonia Petroșenĭ.

Prea sfințitulŭ domnŭ Episcopŭ din Lugoșiu Dr. Victorŭ Michaly în 25 Septemvre pre la órele 2 după amédḑĭ, petrecutŭ de unŭ frumosŭ banderiu, între sunetulŭ clopotelorŭ și pușcatulŭ cu tréscurĭ (piuĕ), intră în colonia montană Petroșenĭ, trăgêndŭ dreptŭ la capela gr. cat. de acolo, de unde după finirea rugăciunii îndatinate se reîntórse la localitatea parochială, ținêndŭ totŭ în aceea ḑi și visitațiunea canonică, ér în ḑiua următóre fiindŭ și sĕrbătórea s-tei Crucĭ, Prea Sfinția Sa la órele 8 diminéța a celebratŭ liturgia pontificală cu asistința Rvdiss. domnŭ canonicŭ Iónŭ Madincea, prea on. Mihaelŭ Perianu secretarŭ episcopescŭ și a prea on. Stefanŭ Radicŭ parochŭ localŭ și protopopŭ. Sub decursulŭ liturgiei pontificale multă suflare de omŭ a fostŭ presentă, ascultândŭ cu atențiune încordată simpaticele espresiunĭ eșite din gura acelui mare Archipăstorŭ, în care vicleșugŭ nu ḑace; după s-ta liturgiă, Ilustritatea Sa primí la casa parochială visita tuturorŭ onorațiunilorŭ din locŭ. Aci nu potŭ sĕ retacŭ, ba îmĭ vine bătătorŭ la ochĭ, că din tótă inteligența ce șla ținutŭ de fericire a bineventa pre demnulŭ Archiereu românŭ, domnii preoț. din Petroșenĭ-Livezenĭ au lipsitŭ,....ba după cum am înțelesŭ, Ilustritatea Sa ar fi reflectatŭ ḑicêndŭ: că nu suntŭ aicĭ preoțĭ gr. or.? Tare trebue sĕ ne mâhnéscă acestŭ faptŭ alŭ preoțilorŭ noștri, mai alesŭ atuncĭ, când vedemŭ, că preoții de altă naționalitate îșĭ facŭ datoria, pre când ai noștri se codescŭ și se ascundŭ.

Jianulŭ.

ULTIME SCIRI.

LONDRA, 6 Septemvre (telegr. part.) — „Times“ ḑice, că principele Bismark voiesce a mânținé tractatulŭ de Berlin. P o s i ț i u n e a c o m i t e l u i K a l n o k y e c o m p r o m i s ă, deórece dênsulŭ a încuragiatŭ pe Sêrbia în pretențiunile sale.

BUCURESCI, 7 Septemvre (telegr. part.) — Pe Joi séra se aștéptă sosirea d-lui Brătianu din străinătate. Se ḑice că se va întêlni cu Regele la Chitila.

DIVERSE.

Cânii la anteposturĭ. — Se scie, ḑice „Nieuw Rotterdamsche courant,“ că în Rusia se întrebuințéză adesea, în serviciulŭ anteposturilorŭ, cânĭ cari prin veghерea lorŭ denunță apropierea patrulelorŭ inamice mai nainte ca ele sĕ fie ḑărite de ómenĭ. Manevrele comune adaugă acéstă fóiă, ale armatei nóstre de uscatŭ și de mare, făcute la Helder, au demonstratŭ utilitatea rolului ce are cânele la apĕrarea țĕrei. In nóptea de 7 spre 8 Septemvre, pe unŭ întunerecŭ absolutŭ, unŭ detașamentŭ inamicŭ se apropiă de cóste în scopulŭ d'a surprinde posturile cari păḑeau cóstele. Inamiculŭ debarcase deja și era gata a-șĭ esecuta planulŭ, când unŭ câne denunță presența lui și atrase astfelŭ atențiunea adversarilorŭ pe cari întunereculŭ celŭ mare îi făcuse sĕ nu-i vaḑă nimenĭ. Foculŭ se deschise îndată în contra inamicului, care, vĕḑêndŭ că combinațiunile ce făcuse îi suntŭ dejucate, se întórse în grabă spre îmbarcențiunile séle, urmăritŭ de câne, care apucă chiar d'aprópe și atâtŭ de bine pe unulŭ dintre mateloțĭ, încâtŭ acesta voindŭ sĕ se apere căḑŭ în apă și trebuí s'ajungă la șalupă înotŭ. Acestŭ câne modelŭ era alŭ colonelului Hojel și i fusese dăruitŭ de către decedatulŭ principe d'Orange.

***

Măgarulŭ smolitŭ. — Unŭ pescarŭ de pe marginea Dunărei își ungea luntrea cu smólă, ca sĕ nu intre apă. Unŭ țĕranŭ bulgarŭ trecea pe lângă elŭ, ținêndŭ unŭ măgarŭ de căpĕstru. Nepricepêndŭ ce făcea pescarulŭ, cum îlŭ vede îlŭ întrébă: — Da ce e aia, vere? — Écă, ce sĕ fie? smólă nu veḑĭ? — Da de ce frecĭ luntrea cu ea? — Fiind că, décă o smolescŭ, alunecă mai bine și merge mai iute. Țĕranulŭ se gândí nițelŭ și apoi ḑise, — Ce sĕ mĭ iai, sĕ-mĭ facĭ măgarulŭ sĕ umble mai iute, că e móle de totŭ fire-ar alŭ lupilorŭ? Pescarulŭ, vrêndŭ sĕ-lŭ păcălésca, se ținŭ sĕ nu riḑă și rĕspunse țĕranului, că pentru elŭ îi face tréba de gébа. — Păi dar, aide. Pescarulŭ pune mâna pe códa măgarului, o ridică în susŭ și unge măgarulŭ sub códă cu smólă: care colcotea. Bietulŭ măgarŭ cum simți, cum o luă la fugă și du-te. Țĕranulŭ, cum îlŭ vĕḑŭ că fuge, se luă după elŭ: ptru! ptru!.... nea! nea! nea, tată, nea!.. Măgarulŭ, de unde, că fugea și asvirlea din picióre. Vĕḑêndŭ că nu e chipŭ sĕ pună mâna pe elŭ, se întórse repede înapoi la pescarŭ și, ridicându-șĭ dulama, ḑise: — Mai vere, fă bine de mĕ unge și pe mine, ca sĕ potŭ pune mâna pe elŭ.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureșianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Cursulŭ la bursa de Viena

din 5 Octombre st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4%	96 65
Rentă de hârtiă 5%	89.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	125
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	108 75
Bonurĭ rurale ungare	102.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.50
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	102.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	101 50
Bonurĭ rurale transilvane	101.—
Bonurĭ croato-slavone	102.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	97 75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	117 —
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	121.—
Renta de hărtiă austriacă	81.25
Renta de arg. austr.	82 15
Renta de aurŭ austr.	109 20
Losurile din 1860	139 15
Acţiunile băncei austro-ungare	858 —
Act. băncei de creditŭ ung.	280.25
Act. băncei de creditŭ austr.	280.25
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.98
Napoleon-d'orĭ	10.02
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.95
Londra 10 Livres sterlinge	125.95

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 18 Septemvre st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	90	91
Renta rom. amort. (5%)	93	94
» convert. (6%)	88½	89½
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	31	32
Credit fonc. rural (7%)	101½	102½
» „ „ (5%)	86½	87½
» » urban (7%)	99	100
» » » (6%)	92	93
» » » (5%)	83½	84½
Banca naţională a României	1234	1240
Ac. de asig. Dacia-Rom.	277	280
« » » Naţională	224	226
Aurŭ	11.25	11.75
Bancnote austriace contra aurŭ	2.03	2.04

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 3 Octombre st. n 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.80	Vênd.	[illegible]
Argint românesc	»	8 75	»	[illegible]
Napoleon-d'orĭ	»	9.96	»	[illegible]
Lire turcescĭ	»	11.17	»	[illegible]
Imperialĭ	»	10.15	»	[illegible]
Galbenĭ	»	5.88	»	[illegible]
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	[illegible]
Ruble Rusescĭ	»	122.—	»	[illegible]
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice à 5 cr. din „Gaz. Transilvaniei" se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. GROSS.

Nru. 45. (3

Concursŭ.

Pentru ocuparea postului de învĕţătorŭ suplentŭ la şcóla poporală r[omână] greco catolică din Rodna-nouă, comitatulŭ Bistriţa Năsĕudŭ, p[e] acésta se escrie concursŭ până în 18 Octomvre 1885.

Emolumentele suntŭ: 200 florinĭ v. a. salarŭ anualŭ plătindŭ [în] rate lunare anticipative, apoi 20 florinĭ v. a. relutŭ de cuartirŭ şi lemn[e] de arsŭ, din fondulŭ scolasticŭ localŭ.

Doritorii d'a ocupa acestŭ postŭ au a-şĭ aşterne recursele lorŭ pr[o]vĕḑute cu testimoniulŭ preparaudialŭ, atestatŭ de cualificaţiune, şi pen[tru] limba maghiară, precum şi testimoniu despre diliginţă şi moralitate, d[e] a servitŭ ca docente şi în altă comună, subsemnatului senatŭ scol. p[ână] la susŭ ficsatulŭ terminŭ.

Dela senatulŭ scolasticŭ confesionalŭ gr. ca[th.]

Rodna-nouă în 27 Septemvre 1885.

Preşedintele: **Ilarionŭ Filipoiu.** *parochŭ gr. cath.*

Notarulŭ: **Ion Tivadaru.** *învĕţătorŭ confes.*

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a [căilor] ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de ersóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	5·00	7.45	—
Predealŭ	—	9 45	12.50	—
	—	9.47	1.09	—
Timişŭ	—	10.11	1.40	—
Braşovŭ	—	10.44	2.27	—
	6.22	10,51	2.55	—
Feldióra	7.01	11.18	3.38	—
Apatia	7.33	11.36	4.17	—
Agostonfalva	8.01	11.51	4.47	—
Homorodŭ	8.45	12.23	5.42	—
Haşfaleu	10.10	1.19	7.37	—
Sighişóra	10.29	1.30	8.01	—
	10.39	1.37	8.21	—
Elisabetopole	11.19	2.05	9 05	—
Mediaşŭ	11.54	2.25	9.48	—
Copsa mică	12.12	2.36	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blaşiu	1.30	3.15	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiuşŭ	2.11	3.40	7.43	—
Aiudŭ	2.55	4.01	8 29	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	4.24	9 12	—
Ghirisŭ	4.09	4.49	10.23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Cluşiu	5.56	5.58	12.59	—
	6.08	6.08	—	8.00
Nedeşdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	7.14	—	11.04
Ciucia	8.28	7.43	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	8.22	—	2.05
Mezŏ-Telegd	10 01	8.48	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare	10.37	9.13	—	4.05
	10.51	9.18	10.37	—
P. Ladány	12.37	10.31	12.59	—
Szolnok	2 58	12.07	4.45	8.22
Buda-pesta	6 00	2.10	10.05	10.30
Viena	6.35	2.45	10.50	—
	3.00	8 00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	7.15	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.44	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mezö-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.0	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.38	6.24	—
Cluşiu	—	10.0[illegible]	5.05	6.43	—
	12 05	10.16	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriş	2.16	11.24	—	8.51	—
Cucerdea	3.12	11.43	—	9.31	—
	3.32	11.45	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	12.08	—	10.24	—
Teiuşŭ	4.50	12.22	—	10.44	—
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	—
Blaşŭ	6 0[illegible]	12.57	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copşa mică	7.00	1.27	—	12.36	—
Mediaşŭ	—	1.45	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	2.06	—	1.56	6.40
Sigişóra	—	2.31	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	2.50	—	3.02	8.01
Homorod	—	3.48	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	4.19	—	5 30	11.02
Apatia	—	4.34	—	6.03	11.37
Feldióra	—	4.53	—	6.35	12.14
Braşovŭ	—	5.20	—	7.14	1.09
	—	5.30	—	—	1.50
Timişŭ	—	6.07	—	—	2.48
Predealŭ	—	6 32	—	—	3.23
	—	7.30	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	11.35	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4 27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3 36	—	7.29
Gurasada	3 50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok	2.39	12.00	4 53
	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ accelerată	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8.00
Szolnok	11.02	3.44	11.40
	11.12	4.02	12.00
Aradŭ	3.37	7 53	5.26
Glogovaţŭ	4.13	—	6.19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bêrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10.10	—	12.24
Şibotŭ	10.43	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12 05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2.18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9.25
Merczifalva	7.56	2.53	9 36
Timişóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7.05	12.27	3.00
Haţegŭ	7.53	1.19	3.49
Pui	8.46	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Baniţa	10.11	3.35	6.07
Petroşenĭ	10.43	4.04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.07	12.25	5 09
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6.53
Aradulŭ nou	7.40	2.54	7.24
Aradŭ	7.50	3.10	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9.33	5 28
Baniţa	7.27	10.14	6.08
Crivadia	8.06	10 54	6.4[illegible]
Pui	8.50	11 37	7 35
Haţegŭ	9.31	12 17	8 02
Streiu	10.16	12.58	8 44
Simeria	10 53	1,35	9.15

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.